

Historiallinen Aikakauskirja 2/2007

Historiallisen Aikakauskirjan 2/2007 teema on *Työ, lepo ja väsymys*, jota useat kirjoittajat valottavat eri näkökulmista.

Kulttuuriväsymys on yhdistetty usein modernin maailman sielun tiloihin.

Katariina Mustakallio laajentaa perspektiiviä Rooman tasavallan loppuun ja keisariajan alkuun, ja pohtii historiankirjoittaja Titus Liviuksen suhdetta historiaan ("Kansakunnan väsymys ja siitä toipuminen – Livius ja roomalainen historiaterapia"). Hän keskittyy lähinnä Liviuksen käsitykseen historiasta lääkkeenä kansakunnan väsymykseen ja rappioon.

Laura Hollsten tarkastelee orjien omaa aikaa varhaismodernin Karibian sokeriplantaaseilla ("Yöllä ei ole isäntää"). Afrikkalaiset orjat tekivät töitä auringonnoususta auringonlaskuun. Vapaa-aikaa vietettiin sunnuntaisin, iltaisin ja öisin. Sen sijaan, että orjat olisivat levänneet vapaa-aikanaan, he käyttivät hyväkseen mahdollisuutta elää omaa elämäänsä, johon kuului puutarhapalstojen viljely, sunnuntaimarkkinat, tanssit ja uskonnolliset menot. Oma aika tarjosi orjille tilaisuuden harjoittaa itsenäistä kaupankäyntiä ja kehittää omaa kulttuuriaan.

Mikko Jauho on otsikoinut artikkelinsa "Terveys on työmiehen ainut pääoma". Hän tarkastelee työtä, lepoa ja liikuntaa suomalaisessa terveysvalistuksessa 1800- ja 1900-luvun vaihteessa, jolloin terveysvalistus oli osa terveydenhoidon yhteiskunnallistumista. Terveysohjeiden käsittelyssä tulevat eri tavoin esiin terveydenhoito-oppien historialliset kerrostumat, joita

ovat jo antiikista periytyvä dietetiikka, 1800-luvulla kehittynyt fysiologia sekä viimeisimpänä tartuntatautien leviämiseen keskittynyt bakteriologia.

Palkka- ja kotityön aiheuttamasta väsymyksestä keskusteltiin vilkkaasti yli puolivuosisataa sitten. Tämä tulee esiin Antti Malisen artikkelissa ”Työmiesten ja perheenemäntien väsymyksestä käyty keskustelu 1920–1940-luvuilla”. Työmiesten ja perheenemäntien väsymys oli yhteiskunnallinen kysymys, jota tarkasteltiin luokka- ja sukupuoliroolien näkökulmista. Sosiaalishallinnon virkamiesten tuottaman väsymyspuheen voi nähdä osin hierarkkisena ja normittavana. Toisaalta vetoamalla työmiesten ”psykologiseen väsymykseen” haettiin tukea työsuhteiden kohentamista koskeville ratkaisuehdotuksille. Naisille väsymys tarjosi puolestaan hyväksyttävän keinon nostaa esille heidän kokemuksiaan kodin työnjakoon liittyvistä epäkohdista.

Simo Mikkonen syventyy venäläisten säveltäjien arkipäivään 1920- ja 1930-luvulla (”Votkaa ja fokstrottia – säveltäjät stalinistisen vapaa-ajan järjestäjinä ja kuluttajina”). Säveltäjät saavuttivat Neuvostoliitossa eliitin aseman. Heille järjestyi lukuisia vapaa-aikaan liittyviä etuisuuksia, joihin kansalla ei ollut pääsyä. Säveltäjät vaikuttivat voimakkaasti oman eliittiasemansa syntyyn. He osallistuivat tavallisten kansalaisten vapaa-ajan järjestämiseen säveltämällä ideologisesti latautunutta musiikkia ja organisoimalla musiikkitoimintaa tehtaissa ja kolhooseilla.

Kirsi Laurén tarkastelee suomalaisten kokemuksia metsäluonnosta erityisesti yksityisten metsänomistajien ja metsien virkistyskäyttäjien näkökulmasta (”Pakko ja vapaus. Metsäluonto työn ja vapaa-ajan kokemuksissa”). Elannon vuoksi luonnossa toimiminen synnyttää erilaisia kokemuksia luonnosta kuin vapaa-ajan luontoharrastukset, mikä vaikuttaa myös luontosuhteeseen. Fyysinen työskentely ja toiminta metsissä mielletään yleensä raskaaksi ja väsyttäväksi, mutta toiminnalla voidaan nähdä myös virkistyksellisiä merkityksiä.

Kolumnissaan ”Työ – ikaikainen taakka vai historiallinen keksintö” Marja Jalava pohtii työn teon käsitehistoriaa. Kimmo Rentola tarkastelee kirjoituksessaan poliittisen historian identiteettiä (”Historiallinen kokemus”). Pertti Haapala arvioi Yrjö Varpion kirjoittaman elämäkerran kirjailija Väinö

Linnasta ("Väinö Linnan elämät").